

۴

گزارش تحلیلی

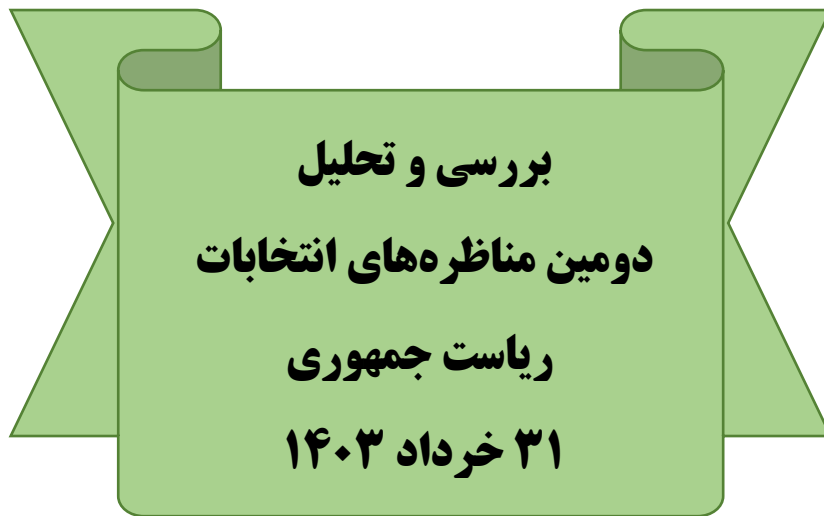
دانشگاه خوارزمی
مرکز پژوهشی و مطالعات اسلامی

بررسی و تحلیل

دومین مناظره‌های انتخابات

ریاست جمهوری

۳۱ خرداد ۱۴۰۳

شناسنامه

عنوان:

بررسی و تحلیل دومین مناظره‌های انتخابات ریاست جمهوری، ۳۱ خرداد ۱۴۰۳

شورای سیاستگذاری و تدوین:

- دکتر علی حسن‌بیگی (رئیس شورای سیاست‌گذاری)
دکتر مرتضی فرخی (استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه خوارزمی)
دکتر محمد فقیری (عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان)
دکتر غلامرضا کریمی (دانشیار گروه روابط بین‌الملل دانشگاه خوارزمی)
دکتر محمدقاسم تنگستانی (دانشیار گروه حقوق بین‌الملل دانشگاه خوارزمی)
دکتر محمد بابایی (استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه خوارزمی)
دکتر علی اصغر قاسمی سیانی (استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه خوارزمی)
دکتر رضا خلیلی (دانشیار گروه علوم سیاسی دانشگاه خوارزمی)
دکتر غلامرضا خواجه‌سروی (استاد علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی)
دکتر عباسعلی رهبر (استاد علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی)
دکتر افشین متقی (دانشیار گروه جغرافیای سیاسی دانشگاه خوارزمی)

تهیه و تدوین گزارش:

- دکتر محمد فقیری (عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان)
دکتر غلامرضا کریمی (عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی)
-

خرداد ۱۴۰۳

فهرست مطالب

مقدمه.....	۴
محور سخنان قاضی زاده هاشمی.....	۶
محور سخنان قالیباف.....	۷
محور سخنان پورمحمدی.....	۸
محور سخنان زاکانی.....	۹
محور سخنان پزشکیان.....	۱۰
محور سخنان جلیلی.....	۱۱
نمودار درصدی و فراوانی پیکره واژگانی کاندیداها و سرعت کلام آنان.....	۱۲
جدول فراوانی عناصر مانیفست انتخاباتی.....	۱۳
نمودارهای میزان توجه کاندیداها به گدهای سوالات بر اساس مقیاس پنجگانه لیکرت ...	۱۴
بحث و نتیجه گیری.....	۱۶
مرحله جمع بندی.....	۲۱

مقدمه

در جدول زیر گدهای کانونی سؤالات مناظره مشخص شده است تا امکان تشخیص و داوری دقیق‌تری برای مخاطبان فراهم گردد. همچنین امکان مقایسهٔ مانیفست‌کننده‌ها بر اساس شاخص‌های اقتصادی آسان‌تر شود.

ارتقای نظام علمی و آموزشی	ارتقای نظام سلامت	سیاست‌گذاری در یارانه‌ها، رفع فقر مطلق و محرومیت‌زدایی
<p>۱. اهمیت مسئلهٔ آموزش و پرورش</p> <p>۲. برنامه‌های درسی و فوق درسی و پاسخگویی نیازهای نسل آلفا و زد</p> <p>۳. راه حل کاهش مشکلات آموزش و پرورش</p> <p>۴. کاهش فاصلهٔ و ارتقاء یادگیری دانش‌آموزان کم‌برخوردار</p> <p>۵. حل مشکلات اقتصادی، اجتماعی و...</p> <p>۶. نگاهداشت و احترام به نخبگان و هیأت علمی</p>	<p>۱. معضل شلوغی بیمارستانها</p> <p>۲. سلامت و درمان جامعه</p> <p>۳. بحران فرسودگی شغلی و مهاجرت و نگهداشت نیروی انسانی</p> <p>۴. عدالت در سلامت، پوشش بیمه‌ای و کاهش هزینه درمان</p> <p>۵. یکپارچه‌سازی اطلاعات و اجرای طرح پزشک خانواده</p>	<p>۱. منصفانه‌سازی یارانهٔ سوخت</p> <p>۲. تخصیص ارز به چرخهٔ تولید یا کالای مصرفی</p> <p>۳. عادلانه کردن یارانه‌ها</p> <p>۴. ریشه‌کنی فقر و توانمندسازی نیازمندان</p> <p>۵. گسترش عادلانهٔ شهرها</p>

در تحلیل‌های ذیل، سخنان کاندیداها به صورت مجزا غربال شده است. کل پیکره مناظره ۲۴۱۲۴ واژه بوده که تعداد واژه‌ها و سرعت کلام هر کاندیدا در آن مشخص شده است. همچنین سه گزیده کلام (Sound bite) از هر قسمت انتخاب شده که در واقع گل‌های سخنان هر کاندیدا است. در پایان متن نیز ۹ کد محوری از متن انتخاب شده که برخی کد زنده (vivo code) و برخی کد توصیفی (descriptive code) است که نگارندگان آن را ایجاد کرده‌اند. این غربال‌گری می‌تواند نقش مهمی در تحلیل مانیفست و گفتمان کاندیداها برای صاحب‌نظران، تحلیل‌گران و روزنامه‌نگاران داشته باشد.

در پایان نیز میزان توجه کاندیداها به گد‌های سوالات به صورت نمودار آماری بیان شده است. همچنین حجم پیکره واژگانی هر کاندیدا و سرعت کلام آنها با یکدیگر مقایسه شده است.

محور سخنان قاضی زاده هاشمی

۸ دقیقه دور اول

- ❖ دارایی‌های مردم را به مردم برمی‌گردانیم.
- ❖ ما یک نظام یکپارچه مالیات و یارانه طراحی کردیم.
- ❖ در دولت قبل ضریب جینی رشد کرد و فاصله طبقاتی افزایش یافت.

ریشه‌کنی فقر، هدفمندی یارانه‌ها، دهکدبندی، نظام یکپارچه یارانه و مالیات

۸ دقیقه دور دوم

- ❖ دسترسی مردم به دارو دارای مشکل است.
- ❖ در دولت رئیسی فقط ۱۰ هزار تا پزشک به مناطق محروم اعزام شد.
- ❖ وظیفه دولت هم این است که موتور ایجاد بیماری‌ها را خاموش کند.

مشکل دسترسی به دارو، پوشش بیمه تکمیلی، توسعه نظام بهره‌وری، تخصیص ارز
ترجیحی، تکمیل نظام شبکه بهداشت

۸ دقیقه دور سوم

- ❖ با حفظ ساختار موجود آموزشی، با مدرسه الگو و امثال این‌ها مسئله ما حل نمی‌شود.
- ❖ با شروع دولت سیزدهم ۲۹۵ هزار معلم در این ایام جذب کردیم.
- ❖ از نظر من وزارت آموزش و پرورش اصلی‌ترین وزارت خانه کشور است.

جذب معلم، تربیت دانش‌آموز، فضای آموزشی، ارتقاء تحصیلی

محور سخنان قالیباف

۸ دقیقه دور اول

- ❖ حق مردم ما یک زندگی خوب است، حتی نه یک زندگی معمولی
- ❖ باید بتوانیم یک بیمه فراگیر در حوزه نظام تأمین اجتماعی چند لایه درست کنیم.
- ❖ می‌خواهم با صراحت بگویم حفظ قدرت خرید خانوار مستقیماً به عهده رئیس جمهور است.

حفظ قدرت خرید، تأمین اجتماعی، توجه به دهک‌های پایین، سبد غذایی

۸ دقیقه دور دوم

- ❖ حتماً تحریم یک کاغذ پاره نیست.
- ❖ ما الان باید هم آینده‌مان را افق آینده را روشن کنیم.
- ❖ مهم است که ما اجماع سازی داشته باشیم.

توافق، اجماع، مذاکره، مدیریت، افق و آینده روشن

۸ دقیقه دور سوم

- ❖ برای هر تصمیمی اول یک شناخت دقیق وضعیت موجود مهم است.
- ❖ رئیس جمهور محترم باید بداند که آموزش و پرورش اساس پیشرفت کشور است.
- ❖ یکی از معضلات ما در آموزش و پرورش این است که ثبات در مدیریت نداشتیم.

سرانه دانش آموز، ضعف در مدیریت، بی‌ثباتی مدیریت، سرمایه انسانی

محور سخنان پورمحمدی

۸ دقیقه دور اول

- ❖ کل اقتصاد ما برای تبادل مالی قفل است.
- ❖ مردم صداقت ما را جدی نمی‌بینند.
- ❖ باشیم واقعیت‌ها را هم باید جدی مطرح کنیم.

خدمات‌رسانی عدالت‌محور، بررسی علل گسترش فقر، نگاه تحلیلی به مسائل،
مسئولیت‌پذیری

۸ دقیقه دور دوم

- ❖ به مسائل باید خیلی عمیق‌تر، جدی‌تر و همه‌جانبه‌تر توجه کنیم.
- ❖ حوزه پزشکی بحث مسائل پیشگیری، مسئله خیلی مهمی است.
- ❖ به مردم احترام بگذاریم و اعتمادشان را جلب کنیم.

مناسبات قدرت، سالمندی، گسترش معلولیت، مدیریت اقتصاد سلامت و درمان

۸ دقیقه دور سوم

- ❖ بین دانش آموز، خانواده و معلم فاصله افتاده است.
- ❖ آموزش و پرورش جای رقابت سیاسی، جناحی، اختلاف و کشمکش‌ها نیست.
- ❖ آموزش و پرورش را باید به یک سیاست‌های روشن و واحد نزدیک کنیم.

ظرفیت‌های آموزشی، نظام مدیریتی لخت و متورم، اجماع و وفاق، فاصله معلم، خانواده و
دانش‌آموز، شکاف نسلی

محور سخنان زاکانی

۸ دقیقه دور اول

- ❖ هشت سال این مملکت رئیس‌جمهور نداشت.
- ❖ همه ملت ثروتمند می‌شود، چرا نمی‌خواهید مردم ثروتمند شوند.
- ❖ اسراف در کشور پرونده‌اش بسته می‌شود و عدالت در کشور جاری و ساری می‌شود.

توزیع نادرست ثروت، صرفه‌جویی، اعتبار طلا به جای یارانه، بنزین ۱۵۰۰ تومانی

۸ دقیقه دور دوم

- ❖ ما شبکه بهداشت را تقویت خواهیم کرد و پیشگیری را مقدم بر درمان می‌دانیم.
- ❖ موضوع سلامت فراتر از بخش بهداشت و درمان است.
- ❖ این حوزه نیازمند تحول بزرگ است.

بیمه رایگان، تقویت بهداشت، تقدم پیشگیری بر درمان، یکپارچه‌سازی اطلاعات

۸ دقیقه دور سوم

- ❖ آموزش و پرورش سرمایه‌گذاری است.
- ❖ معلمی باید بر تاج شغل‌های کشور بنشیند.
- ❖ منزلت و معیشت معلم باید تأمین شود.

اندیشه‌ورزی، نظریه‌پردازی، استفاده از فناوری، عدالت آموزشی

محور سخنان پزشکيان

۸ دقیقه دور اول

- ❖ با مردم صادق باشیم.
- ❖ حقوق را طبق تورم افزایش دهیم.
- ❖ بانکها ۵۵ درصد وامها را در حقیقت به تهران می‌دهند.

مشارکت، رفع اختلاف، کاهش تورم، هدفمند کردن یارانه‌ها، اصلاح بی‌عدالتی

۸ دقیقه دور دوم

- ❖ انسان کالا نیست و نمی‌شود با او به عنوان کالا برخورد کرد.
- ❖ چرا قانون اجرا نمی‌کنند؟
- ❖ مشکل ما در اجرای قانون است.

درد مردم، قانون، تعهد، اجرا، سیاست‌های کلی

۸ دقیقه دور سوم

- ❖ باید کسی که وزیر آموزش و پرورش می‌شود، قوی‌ترین و دلسوزترین آدم باشد.
- ❖ یاد بگیریم گروهی کار کنیم.
- ❖ داریم از دنیا عقب میفتیم.

شاخص، ثبات مدیریتی، چند شغلی بودن معلمان، تحقیق مبتنی بر نیاز

محور سخنان جلیلی

۸ دقیقه دور اول

- ❖ دولت منابع را به بهترین و عادلانه‌تر شکل در بین مردم توزیع کند.
- ❖ در شرایطی است که ۴۴ درصد مردم ما خودرو؛ ماشین ندارند.
- ❖ بسیاری از آن چه را که در کشور شما تحت فساد صورت می‌گیرد، جلوی آن را بگیرید.

فرار مالیاتی، مدیریت مصرف، رفع فقر مطلق، مشکل شرایط ایجاد اشتغال، مبارزه با پولشویی، مبارزه با قاچاق

۸ دقیقه دور دوم

- ❖ دولت مرگ‌های قابل پیشگیری را به صفر یا به حداقل برساند.
- ❖ بحث سلامت از وظایفی است که در قانون اساسی به جد تاکید شده است و از حقوق ملت است.
- ❖ از مرگ‌های زودرس تا جایی که ممکن است کم کنید.

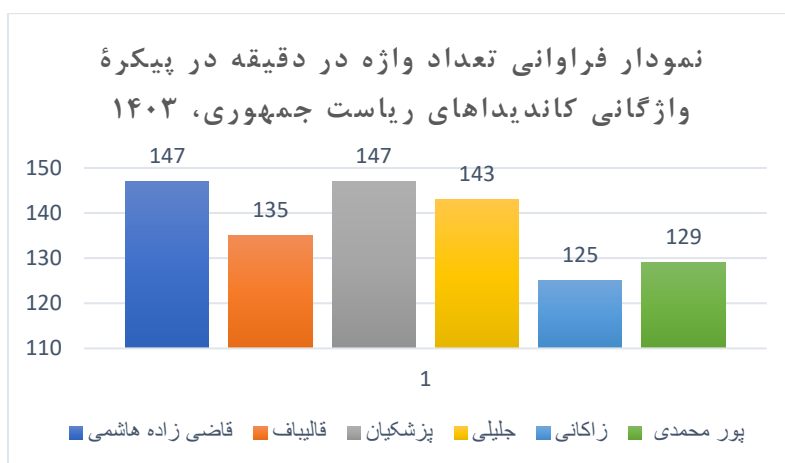
برنامه‌ریزی برای عوامل خارج از زمینه وزارت بهداشت، مرگ‌های قابل پیش‌بینی، بیمه عدالت محور،

۸ دقیقه دور سوم

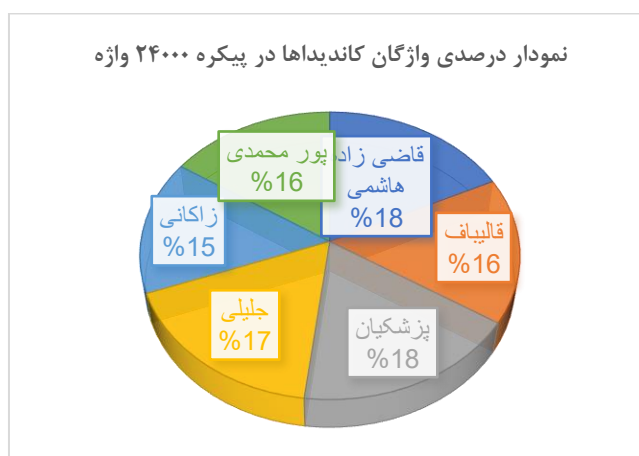
- ❖ برنامه‌ریزی را از مدرسه باید شروع کرد.
- ❖ پیشرفت با عدالت به دست می‌آید.
- ❖ لازمه پیشرفت کشور این است که آموزش و پرورش آن در جای اصلی خودش را بگیرد.

الزامات یک ایران جهش، الگو برای مدارس، نهضت حل مسایل، درگیری مردم در مسایل کشور، خروجی کم اثر

نمودار درصدی و فراوانی پیکره واژگانی کاندیداها و سرعت کلام آنان

با توجه به نمودار فوق سرعت کلام زاکانی در دقیقه از همه کاندیدهای دیگر کمتر و پزشکیان و قاضی زاده از همه بیشتر بوده است.

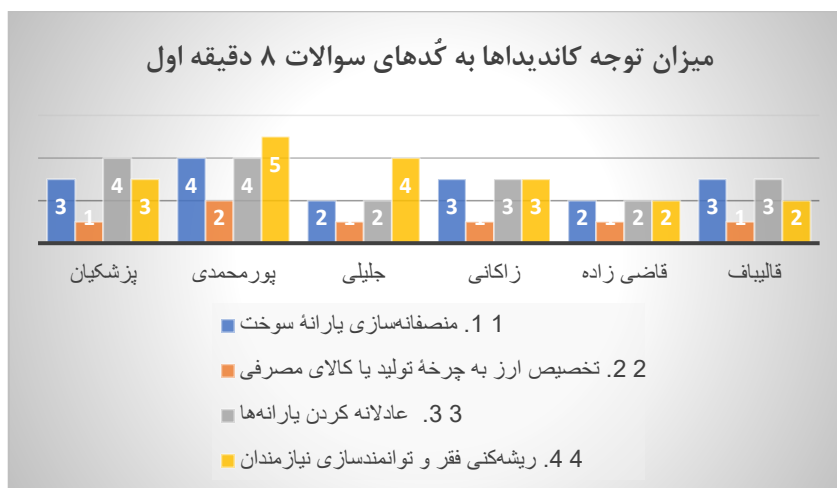
با توجه به نمودار فوق حجم واژگان کاندیداها تقریباً نزدیک به همدیگر است؛ زاکانی البته از واژگان کمتری استفاده کرده است.

جدول فراوانی عناصر مانیفست انتخاباتی

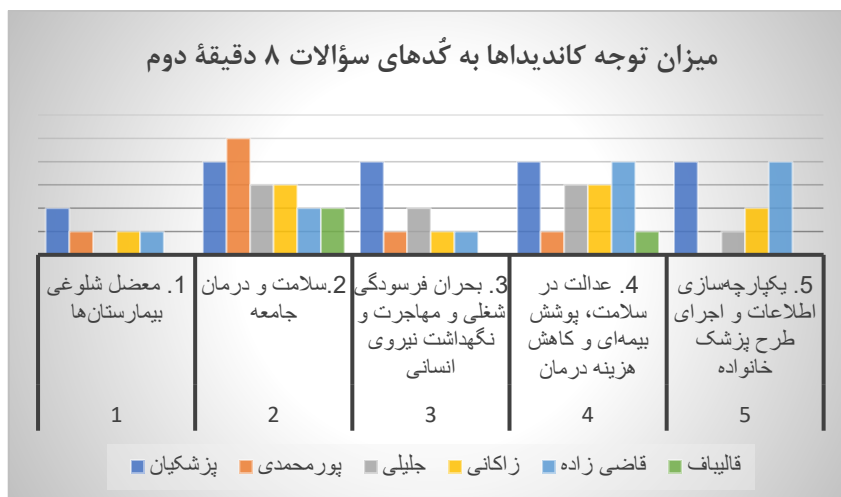
ش	عناصر مانیفست	پزشکیان	پورمحمدی	جلیلی	زاکانی	قاضی زاده	قالیباف
1	آزادی	0	0	0	0	4	0
2	دموکراسی	0	0	0	0	0	0
3	دیپلماسی	0	0	0	0	0	1
4	مردم	5	12	29	29	28	18
5	ایران	2	2	10	1	15	2
6	گفتمان	0	0	0	0	0	0
7	برنامه	10	10	20	1	10	0
8	نظریه (تئوری)	12	0	0	1	0	0
9	چشم انداز	0	0	0	0	0	0
10	خط مشی	0	0	0	0	0	0
11	مساله	0	5	1	0	2	0
12	هدف	1	0	3	0	1	2
13	روش	2	1	0	1	3	2
14	تغییر	1	4	0	4	1	0
15	اصلاح	4	7	0	2	7	3
16	فرضیه	0	0	0	0	0	0
17	راه حل	4	2	0	0	0	0
18	دستاورد	1	0	0	0	0	0
19	پیامد	0	1	0	0	0	0
20	نتیجه	6	2	2	0	2	2

جدول فوق نشان می دهد کاندیداها به چه مقدار از عناصر مانیفست استفاده کرده اند. علاوه بر این نشان می دهد چقدر حکم محور یا فرضیه محور صحبت کرده اند و از اصطلاحات خاصی مثل روش، تغییر، راه حل، پیامد و ... را به کار برده اند.

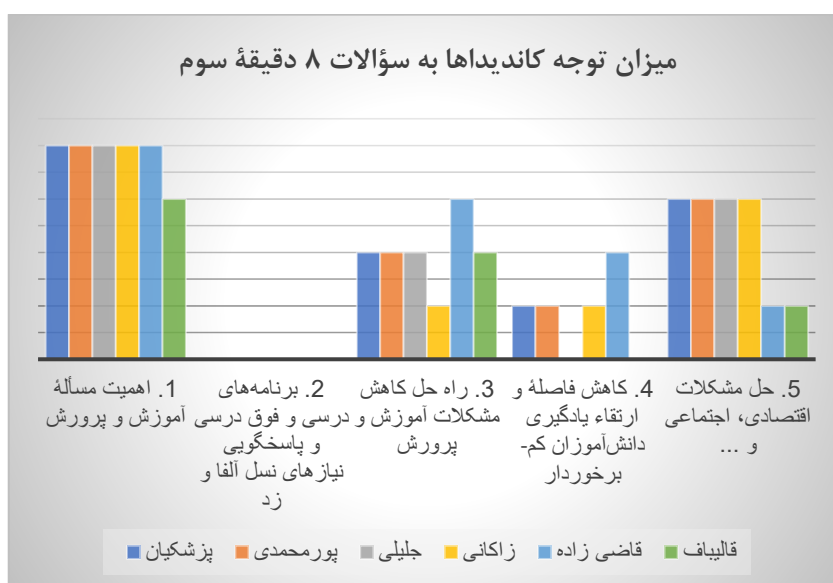
نمودارهای میزان توجه کاندیداها به گدهای سوالات بر اساس مقیاس پنجگانه لیکرت

با توجه به نمودار فوق، در موضوع اول، **یارانه‌ها و ریشه‌کنی فقر**، پورمحمدی بیشتر از کاندیدهای دیگر به کُد یا نکته محوری سوالات توجه کرده است. بعد از وی پزشکیان وضعیت بهتری دارد. همه آنها به توزیع عادلانه یارانه‌ها نظر مثبتی دارند.

با توجه به نمودار فوق، در موضوع دوم، ارتقاء نظام سلامت، پزشکيان به موضوعات حوزه سلامت توجه بیشتری داشته است. سوال دوم نیز مورد توجه اکثر آنها بوده است، همچنین عدالت در سلامت.

با توجه به نمودار فوق، در موضوع سوم، ارتقاء نظام آموزشی و علمی، به سؤال شماره ۲، شاید به دلیل تخصصی بودن، هیچکدام پاسخ نداده‌اند اما به سوال ۱ که کلی بوده است، همه پاسخ داده‌اند.

بحث و نتیجه گیری

روند مناظره دوم تقریباً شبیه مناظره اول بود با این تفاوت که در بین سوال کنندگان علاوه بر کارشناسان و صاحب نظران، عموم مردم هم بودند.

بخش اول: یارانه‌ها و ریشه کنی فقر

بخش اول مناظره پیرامون سه موضوع عادلانه شدن یارانه‌ها، نحوه توزیع یارانه‌ها و ریشه‌کنی فقر بود.

- دکتر قاضی‌زاده هاشمی ابتدا به نقد روندهای طی شده در دهه ۱۳۹۰ (دولت‌های یازدهم و دوازدهم) پرداخت و در ادامه آمار و اطلاعات شفاف و دقیقی از نحوه اختصاص یارانه‌ها و ریشه‌کنی فقر ارائه کرد.

- دکتر قالیباف مشابه مناظره اول تلاش کرد وارد مناقشه و درگیری مقابله‌ای با دیگر کاندیداها نشود و عمده تمرکز را بر برنامه‌ها و طرح‌های خود گذاشت.

- پورمحمدی با تاکید بر «خدمات‌رسانی دولت محور»، روند دو دهه گذشته را تبعیض‌گونه و ضدعدالتی دانست و علت اصلی این وضعیت را به تحریم‌های بین‌المللی و ضعف منابع مالی گره زد و به نوعی تلاش کرد تا عملکردهای گذشته را مورد چالش جدی قرار دهد.

- دکتر زاکانی که در مناظره اول رویکرد انتقادی داشت همین روند را در این مرحله هم ادامه داد و سعی کرد با ارائه طرح‌ها و برنامه‌های ابتکاری دیدگاه‌های خود را بیان نماید. نکته جالب توجه قول ایشان برای کاهش قیمت بنزین به ۱۵۰۰ تومان بود.

- دکتر پزشکیان که در دور اول مناظره زبان ساده و کلی‌گویی داشت در این مناظره با گراف‌ها و نمودارها مباحث خود را ارائه کرد.

- دکتر جلیلی مشابه دور اول مناظره، تلاش کرد تا برنامه محور بودن خود را به بینندگان القا نماید.

- دکتر قاضی زاده هاشمی مشابه دور اول مناظره، حملات و انتقادات خود را متوجه آقایان پورمحمدی و پزشک‌های نمود و طرح‌ها و برنامه‌های این دو کاندیدا را به چالش کشید. همچنین در برخی موارد حمایت‌هایی از طرح‌ها و برنامه‌های زاکانی هم داشت.
- پورمحمدی صحبت خود را با انتقاد از موضع دکتر جلیلی به خاطر نپرداختن به چالش‌های اساسی کشور و انتقاد از دکتر پزشک‌های به خاطر افرادی که در اطراف او هستند و همچنین انتقاد از دکتر قالیباف به عنوان ۴ سال رئیس مجلس بودن و مسئولیت داشتن در وضعیت موجود آغاز کرد.
- دکتر زاکانی با نشان دادن عکس‌ها و گراف‌هایی عملکرد دولت روحانی را به شدت مورد نقد قرار داد و مواضع مشاور دکتر پزشک‌های در مورد برجام را بدون ذکر نام دکتر ظریف مورد نقد جدی قرار داد.
- دکتر پزشک‌های مرتباً به حفظ انسجام و جلوگیری از اختلافات تاکید کرد و تلاش می‌کرد در دام انتقاداتی که زاکانی و قاضی زاده و پورمحمدی که در این دور از مناظره به این دو نفر اضافه شده بود، نیفتد.
- دکتر جلیلی بدون وارد شدن به مباحث مقابله‌ای بر تبیین برنامه‌های خود تمرکز کرد.

بخش دوم: ارتقاء نظام سلامت

- در این بخش، سوالات کلی در خصوص برنامه‌های دولت برای پیشگیری نسبت به درمان، راهکار بحران نیروی انسانی در نظام سلامت و هوشمندسازی نظام سلامت مطرح گردید.
- دکتر قاضی‌زاده هاشمی که خودش پزشک بود، عمده تمرکزش را بر طرح‌ها و برنامه‌های پیشنهادی خود در حوزه سلامت اختصاص داد.

- دکتر قالیباف ضمن نقد برجام، بر ضرورت تلاش بر رفع تحریمها تاکید کرد. او با دکتر پزشکیان در خصوص اجماع سازی همراهی داشت و از این ایده او برای رفع تحریمها حمایت کرد.
- پورمحمدی ضمن نقد قالیباف، افزایش فروش نفت را به خاطر داستان اوکراین، تایوان، چین و دم سخت گیری بایدن به خاطر انتخابات دانست. او کنایه ای هم به زاکانی زد که نفت را ارزان می فروشیم و پولمان در چین بلوکه می شود تا زاکانی از آن برای واردات استفاده کند.
- دکتر زاکانی ابتدا پورمحمدی و پزشکیان را نقد کرد و با توجه به اینکه خودش پزشک است، برنامه های خود در حوزه بهداشت و درمان و بیمه را ارائه کرد.
- دکتر پزشکیان که خودش پزشک است، طرحها و برنامه های اجرا شده در دوره وزارتش را توضیح داد و در این بخش با توجه به تخصصش کاملاً برنامه محور صحبت کرد.
- دکتر جلیلی بدون موضع گیری له یا علیه دیگر کاندیداها در این بخش هم مشابه مناظره اول، کنشگری خنثی بود و طرحها و برنامه های دولت سایه خود را در حوزه ارتقای سلامت بیان کرد.
- دکتر قاضی زاده هاشمی تمرکز نقد در خصوص دکتر پزشکیان را ادامه داد و سپس برنامه های خود را در حوزه های دارو، سلامت الکترونیک و گردشگری سلامت با تاکید بر افراد در معرض خطر ارائه نمود.
- دکتر قالیباف در چهار دقیقه دوم بخش دوم تمرکز خود را بر برنامه ها و طرح های بهداشتی با تاکید بر سالمندان و صعب العلاجها گذاشت.
- پورمحمدی در این بخش هم وارد موضوع تخصصی ارتقای نظام سلامت نشد و عمده تمرکز خود را بر سیاست گذاری کلان و اقتصاد نظام بهداشت گذاشت.
- دکتر زاکانی بسته های ویژه خود را در خصوص ارتقای نظام سلامت با تاکید بر نیروی انسانی، شبکه ها و سطح بندی خدمات ارائه کرد.

- پزشک‌یان که انگار در گذشته و برنامه‌های دولت دوران وزارت خود گیر کرده بود، سعی کرد خصیصه صداقت و راستگویی خود را برجسته کرده و وعده ندهد و مرتب بر ضرورت استفاده از کارشناسان در پیشبرد و اجرای برنامه‌ها تاکید ورزید.
- قالیباف نقش تکنوکراتی را بازی کرد که سعی می‌کند جدی بودن و تجربه و دانش خود را برای مدیریت کلان اجرایی کشور به بیننده القا کند.
- پورمحمدی متفاوت و پدیده بودن و غیرقابل پیش‌بینی بودن را در این مناظره در برخی فرصت‌ها برجسته کرد.
- علی‌رغم انتظاراتی که وجود داشت موضوعات مطرح شده پیرامون دکتر ظریف و دکتر محمد فاضلی در این مناظره مطرح شود ولی هیچ‌یک از کاندیداها اشاره‌ای به این موضوعات نکردند و فقط یک کاندیدا نقد کوتاه و مبهمی به مواضع دکتر ظریف داشت.
- دکتر قاضی زاده هاشمی در گفتگوی پایانی خود در خارج از مناظره و هنگام خروج از صدا و سیما، به نقد از دکتر پزشک‌یان و طرفدارانی که در ستادهایش فعالیت می‌کنند، ادامه داد.
- دکتر جلیلی بدون ورود به حاشیه‌های مطرح شده توسط سایر کاندیداها، طرح‌ها و برنامه‌های بهداشتی خود را با تمرکز بر تلفات جاده‌ای و عوامل اجتماعی موثر بر سلامت و سلامت روانی افراد بیان کرد.
- در این بخش به جز قالیباف و پورمحمدی که نیمی از وقت خود را به موضوعات سیاسی و بین‌المللی اختصاص دادند، همه کاندیداها به صورت تخصصی به موضوع ارتقای نظام سلامت پرداختند.

بخش سوم ارتقای نظام آموزشی و علمی

- دکتر قاضی‌زاده هاشمی صحبت خود در این بخش را با نقد دیدگاه‌های پورمحمدی و پزشک‌یان شروع کرد و سپس با ارائه آمار و ارقام آموزشی، عملکرد دولت سیزدهم در حوزه آموزش و پرورش را توضیح داد.
- دکتر قالیباف با تمرکز بر مدیریت در آموزش و پرورش از تغییر مکرر وزرای این وزارتخانه انتقاد و دیدگاه‌های کلان خود را در خصوص نظام آموزش و پرورش و آموزش عالی ارائه کرد.
- پورمحمدی ضمن نقد تمرکز گرایی و تولید برنامه و کتاب درسی در مرکز بر جلوگیری از سیاسی شدن آموزش و پرورش تأکید کرد.
- دکتر زاکانی بدون ایجاد چالش برای کاندیداهای دیگر در این بخش، به دیدگاه‌ها و طرح‌های خود در خصوص آموزش و پرورش پرداخت.
- دکتر پزشک‌یان در این بخش ابتدا به صورت مختصر به نقد دکتر قاضی‌زاده هاشمی پاسخ داد و سپس دیدگاه‌های خود را در خصوص آموزش و پرورش با تمرکز بر محرومان و بی‌عدالتی آموزشی تبیین کرد.
- دکتر جلیلی آموزش و پرورش را لشکر شکوفایی فرصت‌هاست در هر نوع پیشرفت کشور در پرتو عدالت آموزشی دانست.
- دکتر قاضی‌زاده هاشمی با تأکید بر لزوم تغییرات در نظام آموزشی و بر پیوند زدن دانشگاه‌ها و نخبگان به صنعت و همچنین ضرورت ایجاد شرکت‌های دانش بنیان، به تبیین و عملکرد دولت شهید رئیسی پرداخت.
- دکتر قالیباف مشابه مناظره اول مفهوم «مدیر قوی» را تکرار کرد تا خود را به عنوان یک مدیر قوی به بینندگان القا نماید. او با بهره‌گیری از دیدگاه‌های سایر کاندیداها به ویژه دکتر جلیلی و دکتر پزشک‌یان تلاش کرد به نوعی سیاست همدلانه را با رقبای نزدیک خود داشته باشد.

- پورمحمدی هم برخلاف مناظره اول سعی کرد در این دوره سیاست همدلانه را با برخی از کاندیداها از جمله دکتر پزشکیان در خصوص موضوع وفاق، انسجام و همدلی در عرصه آموزشی داشته باشد و مرتباً بر رویکرد انتقادی و تجویزی خود اصرار ورزیده و بر تغییر رفتار با نخبگان و معلمین تاکید کرد.

- در این بخش دکتر زاکانی، دکتر پزشکیان و دکتر جلیلی بدون کمترین واکنشی نسبت به دیگران طرح‌ها و برنامه‌های خودشان را در خصوص وضعیت آموزش عالی بیان کردند.

مرحله جمع‌بندی

- دکتر قاضی‌زاده هاشمی با قرائت یک بیانیه مکتوب دیدگاه‌های اقتصادی و اجتماعی خود را با مردم در میان گذاشت و سپس به دکتر پزشکیان انتقاد کرد که چطور تیم امنیتی حاکم در دولت روحانی در ستاد شما هستند و اینکه هر کسی با نزدیکانش شناخته می‌شود.

- دکتر قالیباف چهار طرح فوریتی دولت چهاردهم را تشریح کرد و به نوعی تلاش کرد پختگی و تسلط خود را به بیننده القا کند.

- پورمحمدی بر چابکسازی نظام اداری و دیوانی دولت تاکید کرد و گفت رفتار ما بر جامعه آمرانه و اقتدارمآبانه است و غرق در رانت و فساد هستیم.

- دکتر پزشکیان همچنان کلید واژه اصلی خود یعنی عدالت را برجسته کرد و ۹۰ درصد مشکلات موجود کشور را به عملکرد مدیران ارشد نسبت داد. ایشان اصلاً در دام دکتر زاکانی و دکتر قاضی‌زاده هاشمی نیفتاد و به انتقادات و نقدهای آنها بی‌توجهی کرد و گفت که با یک گروه و دسته نمی‌توان کشور را اداره کرد.

- دکتر زاکانی با حمله به افراد حاضر در ستاد دکتر پزشکیان آنها را بانی وضع موجود نامید و خطاب به پزشکیان گفت توجیه‌های اخلاقی به درد ما نمی‌خورد.

- دکتر جلیلی بدون توجه به دیدگاه‌ها و نظرات دیگر کاندیداها، به شعارها و برنامه‌های خود تاکید کرد تا برنامه محور بودن خود را به رخ بینندگان بکشد.
- دکتر جلیلی در واکنش به دکتر پزشکیان که گفته بود نسل زد نه زبان ما را می‌فهمد و نه ما زبان آنها را گفت نه اینطور نیست! هم آنها زبان ما را می‌فهمند و هم زبان آنها را می‌فهمیم.
- پورمحمدی به افشاگری علیه دکتر جلیلی دست زد بدین معنا که اگرچه جلیلی اهمیت FATF را پذیرفته بود، ولی نمی‌خواست در زمان آن دولت اجرایی شود تا موفقیتی برای آن دولت ثبت شود. دکتر جلیلی هیچ واکنش مثبت یا منفی به این ادعای پورمحمدی نشان نداد.
- دکتر قاضی‌زاده هاشمی به طور مشخص در این مناظره نقش اختصاصی خود را در دفاع و ارائه گزارش از عملکرد دولت شهید رئیسی برجسته‌تر کرد.

دانشگاه خوارزمی
مرکز انفکارسنجی و مطالعات انتخابات